

What happened to...

Keizersstraat

20 april 2017

MARLIES ROHMER
Architect

Architect Marlies Rohmer is met een camper het land in getrokken om te zien hoe het haar gebouwen is vergaan. Ze bekeek hoe het gebouw erbij stond en ging met de gebruikers in gesprek. De komende weken deelt Rohmer in een serie essays op Architectenweb haar bevindingen. Vandaag aflevering 7: woningbouwproject Keizersstraat in Amsterdam.

Het detoneert niet... - van resultaatproces naar procesresultaat - inspraak: bang voor de buurt - de wokkelwoning

Ik kan me nog als de dag van gisteren herinneren waar ik was toen ik hoorde dat ik het project Keizersstraat gewonnen had. Ik was 35 en lag na de architectenselectie om 23.30 uur in bed en werd nog gebeld door één van de bewoners met het magistrale nieuws. Ik had werkelijk alles uit de kast getrokken om dit project te winnen. "Je had iets blauws aan. Je was net begonnen en je was een vrouw", kreeg ik van de buurt te horen. Help!

Het laatste grote sluitstuk in de Nieuwmarkt en mijn eerste grote project. Een vuurdoop met heel veel inspraak. Een typisch voorbeeld van processtedenbouw met een eindeloos proces van consensus bereiken. Inspraak is in de basis een integer proces dat hoort bij een democratische, loyale samenleving. In de praktijk schiet inspraak echter soms z'n doel voorbij. Het is goed dat het in een democratische maatschappij voor een individu onmogelijk is om iets erdoor te drukken, maar vaak lijkt het erop dat een individu zaken die goed zijn voor het algemeen (maar misschien niet voor zichzelf) tegen kan houden (not in my backyard).

Twintig jaar later in 2012 drink je met een paar buurtbewoners - actievoerders van het eerste uur - in het kader van het onderzoek What Happened to... een borrel bij de Waag met uitzicht op het project. Ik: 'Heeft die inspraak nou geholpen?' Bewoner 1 en bewoner 2: 'Het is eigenlijk niet mooi en niet lelijk, het is een neutraal gebouw, het stoort eigenlijk niet, mensen wonen er gelukkig.' Het is maar goed dat ik bij de start van het project niet wist wat ik nu hoor. Op dat moment dacht ik dat ik een meesterwerk ging produceren. Dat ik God was of de vrouwelijke variant van Rem Koolhaas.

Opvallend, deze omwonenden zijn totaal niet bezig met architectuur, terwijl ze toch een groot deel van hun leven gegeven hebben aan het actievoeren om 'de buurt te redden van grootschalige sloopplannen'. Sommige gebouwen worden blijkbaar juist gewaardeerd omdat ze niet opvallen en een vanzelfsprekende plek innemen in het stedelijk weefsel.

What Happened to... relateert het vak behoorlijk en vooral de hype van WHAT'S NEW, WHAT'S NEXT. Is het grootste goed, misschien het hoogst bereikbare, dat de architectuur 'slechts' haar vanzelfsprekende positie inneemt tussen de overige gebouwen? De architectuur als vervolgverhaal in plaats van architectonische heldendaden. Kan je je daar dan het beste maar meteen op richten? Anderzijds: eenvoud en vanzelfsprekendheid zijn misschien wel het moeilijkst te bereiken, daar ligt een uitdaging. Ik ben opgeleid in de tijd van de grote concepten, maar de belangrijkste opgave voor de komende jaren ligt misschien wel in het ontwerpen van de kwaliteit van de dagelijkse leefomgeving.

Ik: 'Helpt inspraak? We zaten toch met 60 personen te vergaderen.'

Bewoner 1: 'Je kreeg een woonhuis op maat, al je wensen werden ingewilligd.'

Ik: 'Ik heb ervan geleerd dat je én naar mensen kunt luisteren en toch een sterk project kunt maken. Ik vond het wel moeilijk om architectuur op de agenda te krijgen. Ik heb van de nood een deugd gemaakt; waar het hardst geprotesteerd werd, maakte ik gewoon de minste massa. De 'gerafelde bouwvelop' die daardoor 'toevallig ontstond' sloot in al z'n gevarieerdheid eigenlijk ook heel goed aan bij het prettig rommelig karakter van de Nieuwmarktbuurt. Schoonheid is niet alleen als primaire doelstelling gehanteerd, ik ging ervan uit dat schoonheid zou ontstaan uit de extreme vraag van de opdracht. Het was niet altijd makkelijk om concessies te doen, omdat ik zo jong was. Naarmate je ouder wordt, sta je meer marge toe, omdat je inmiddels weet dat sommige dingen niet zo belangrijk zijn.'

